

Politkomisarji in harmonikarji

Urad vlade za informiranje je v začetku julija objavil "javni natečaj za oblikovanje novega logotipa in slogana Slovenije". Stavim, da je marsikoga zamikalo, da bi se preizkusil. To je namreč stvar, na katero se seveda ne spozna kdorkoli — in zanjo tudi nima talenta —, kljub temu pa je zelo verjetno, da bo tako rekoč vsakogar zamikala. Še posebej, če gre za Slovenijo, moje deželo.

Če sklepam po sebi, stave najbrž ne bi izgubil: celo mene je namreč zamikalo, in tako sem prijatelju dizajnerju predlagal, da skupaj izdelava logo in si izmisliva slogan in ju pošljeva do navedenega roka (4. septembra). Bil je že skoraj za to, toda ta torek je ena od njegovih stanovskih organizacij poslala medijem "apel za premislek o postopku izbire osnovnih elementov podobe" oziroma (precej strupeno) izjavo o nekompetentnosti, nepreglednosti, nejasnosti in neradodarnosti razpisa in razpisnih pogojev. Fundacija Brumen — poimenovana po Jožetu Brumnu (1930—2000), najprominentnejšem grafičnem oblikovalcu povojnega modernizma — je namreč med vrsticami pozvala k bojkotu natečaja. Zdaj moram biti tudi jaz solidaren.

Če se v Sloveniji praviloma fižijo razpisi za nabavo operacijskih miz ali evrokalkulatorjev ter gradnjo avtocest ali potniških terminalov, potem je še najmanj presenetljivo, da UVI razpiše tak oblikovalsko-propagandni natečaj, ki ga strokovnjaki ne razumejo — ali kvečjemu toliko, da ugotovijo, da jih nekdo profesionalno in finančno podcenjuje. Neuspehi razpisov so nasplošno posledica omalovaževanja strokovnjakov, prevlade amaterizma, dogovarjanja za šanki, pravnih praznin, primitivne poslovne kulture in tipično slovenske prepirljivosti. Na koncu se vedno najde nekdo, ki se noče, ne more in ne zna — in to včasih celo upravičeno — sprijazniti z dejstvom, da je bil izbran nekdo drug. V tem smislu je poteza Fundacije Brumen — četudi je znak resignacije — dobrodošlo opozorilo državi, naj se v konkretnem primeru javnega iskanja identitete Slovenije čim prej spametuje.

Razpis, ki potencialno izbranim avtorjem obljublja za slogan in logotip Slovenije (v slovenski in angleški jezikovni varianti) po 700.000 SIT — pri čemer niti ni jasno, ali v imenu UVI-ja podpisani Gregor Krajc loči znak od logotipa —, je seveda pisan na kožo amaterjem. Samo amater (ali vsaj naivnež) bo namreč državi pripravljen prodati svoj izdelek za drobiž in pri tem podpisati "pogodbo za izključni prenos vseh materialnih avtorskih pravic iz 22. člena ZASP na logotipu oz. sloganu Slovenije z avtorja na naročnika, za uporabo v Sloveniji in v tujini, za ves čas trajanja avtorske pravice, za uporabo v tiskani in elektronski obliki". Toda ravno tako bo samo amater — in v tem primeru gre seveda za razpisovalca! — že vnaprej napovedoval kombinacijo slogana enega avtorja z logotipom drugega.

Še manj je čudno, da so v strokovni žiriji zaenkrat samo člani Sveta za promocijo Slovenije oziroma kar trije ministri (Rupel, Vizjak, Simoniti) ter dva državna sekretarja in direktor UVI. Šele "naknadno" bodo v žirijo imenovani "štirje strokovnjaki s področja likovnega oblikovanja, marketinga, designa in etnografije". In ja, seveda: to drugo polovico žirije bo imenovala prva! Upam, da bodo našli ljudi, ki jim bo jasna razlika med "likovnim oblikovanjem" in "designom" — in ki bodo znali svoj poklic v slovenščini sploh prav črkovati.

Obsedenost te vlade s kontroliranjem stvari, ki se jih ne tičejo nič bolj kot toliko, da so zanje pač posredno odgovorni, postaja vedno bolj neverjetna. Da so zamenjali kak ducat ali dva direktorjev in naredili revolucijo na RTV Slovenija in še v marsikaterem drugem mediju, še niti ni tako nenavadno. Šampion kopitarskega kontroliranja stvari, o katerih ne zna soditi, je seveda Dimitrij Rupel. On je bil tisti, ki je imel ta absurdni pomislek, da bi slogan "Slovenia. Your perfect getaway" lahko zvenel — v ušesih njegovih kolegov zunanjih ministrov ali mogoče tudi notranjih — kot vabilo kriminalcem, naj se pridejo k nam skrit, in ga s svojo avtoriteto tudi uveljavil. To ne pomeni, da Rupel ne zna angleško. To samo pomeni, da nima nobenega smisla za slogane. A kakorkoli: ta komisija ne bo strokovna niti potem, ko ji bodo dodali še štiri strokovnjake. Ta komisija je in bo ostala politična komisija.

Glede na desetindesetletno zgodovino komunistične oblasti in načina funkcioniranja ni prav nič čudno, da se v Sloveniji še danes perpetuira ta moreča in hromeča tradicija politkomisarstva. Proti temu tudi LDS-ovci niso bili imuni. Toda sedanja garnitura je s tem še posebej obsedena. Lepo je od sedanje vlade slišati, kaj vse naj bi v Sloveniji dosegli v naslednjih petnajstih, petindvajsetih letih. In mogoče bi nam to tudi zares uspelo, če bi ljudem pustili oziroma omogočili, da to dosežejo sami z lastnimi sposobnostmi in z lastno iznajdljivostjo. Tako pa se bojim, da se bo vedno našel nek politkomisar, ki bo strokovnjakom, znanstvenikom, profesionalcem, izumiteljem, podjetnikom, menedžerjem, umetnikom, kulturnikom, kmetovalcem solil pamet, kako se tej in tej stvari streže. Če se imajo za najbolj pametne že pri rečeh, kakršna je podoba in identiteta Slovenije, potem je še tem bolj iluzorno pričakovati, da bodo dovolili spontan in izviren razmah konkretnih in individualnih ambicioznosti na različnih področjih. Samo to bi lahko namreč pripeljalo do sinergičnega zlitja ambicij posameznikov v kolektiven dosežek.

Fundacija Brumen v svojem apelu tudi malo prejudicira: čeprav jim politkomisarji niso izrecno sugerirali nobenih konkretnih motivov ali simbolov, oblikovalci na koncu vendarle pripominjajo, da "podoba Slovenije niso le harmonika, avba in panjske končnice". Kljub temu pa mislim, da v bistvu prav slutijo. Zdi se namreč, da bo tu spet prišlo do kolizije dveh Slovenij: etnografske in urbane. Res je sicer, da je harmonika bolj slovenska kot pa električna kitara ali saksofon ali violina. Toda komu

kaj predstavljajo panjske končnice? Dokler ne bo med Slovenci nenapisanega, a trdnega konsenza, kaj sploh jemljemo za svoje in za koga se imamo, nima smisla razpisovati takih natečajev. Ker roko na srce je to v bistvu tako, kot da je vsak od nas politkomisar.